

Marzena Mruk

ORCID: 0000-0002-3529-0365

Uniwersytet Łódzki, Katedra Teorii Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa

e-mail: marzena.mruk@wsmip.uni.lodz.pl

Wieloaspektowość współpracy chińsko-egipskiej w XXI wieku – wyzwania i perspektywy

Abstrakt

Relacje Chińskiej Republiki Ludowej i Egiptu w XXI wieku stale się rozwijają i charakteryzują się strategicznym partnerstwem. W ostatnich latach Chiny i Egipt zacieśniły współpracę polityczną, a także stale koordynują współpracę militarną i kulturalno-edukacyjną. Celem artykułu jest analiza wieloaspektowości współpracy chińsko-egipskiej w XXI wieku na przykładzie relacji politycznych i gospodarczych oraz przedstawienie głównych wyzwań i perspektyw. Dla realizacji postawionego w artykule celu sformułowano hipotezę, że współpraca polityczna i gospodarcza Chin i Egiptu w XXI wieku stanowi element szerszej polityki Pekinu wobec Bliskiego Wschodu i Afryki, a w związku z tym, ChRL uznaje strategiczne położenie Egiptu jako swoistą bramę do realizacji swoich interesów w wymienionych regionach. W celu weryfikacji hipotezy postawiono trzy pytania badawcze: Jak w XX wieku kształtowały się chińsko-egipskie stosunki polityczne? Jakie elementy ciągłości i zmiany w stosunkach politycznych Pekinu i Kairu miały miejsce w XXI wieku? Jakie są główne obszary współpracy gospodarczej Chin i Egiptu?

Słowa kluczowe: Chiny, Egipt, współpraca polityczna, współpraca gospodarcza

Wprowadzenie

Stosunki Chin z Egiptem mają bardzo długą historię, ponieważ były one ze sobą ściśle połączone Jedwabnym Szlakiem 2000 lat temu. W perspektywie historycznej obie cywilizacje – chińska i egipska wniosły znaczący wkład w rozwój ludzkości. Przez wieki relacje chińsko-egipskie ulegały przeobrażeniom i pogłębianiu na wszystkich możliwych poziomach współpracy, nie tylko w formacie dwustronnym, ale i wielostronnym. Powstanie Chińskiej Republiki Ludowej wzmocniło

relacje z Kairem i w XXI wieku przyniosło strategiczne partnerstwo polityczne i gospodarcze między państwami, a także otworzyło Pekinowi możliwość ekspansji w regionie Bliskiego Wschodu i Afryki. Relacje chińsko-egipskie od dekad opierają się na zasadzie wzajemnego zaufania i korzyści, a Pekin i Kair wielokrotnie pokazywały, że są partnerami, którzy mogą na sobie polegać i sobie ufać.

Egipt ma bardzo silną pozycję w chińskiej polityce zagranicznej, która określa go jako państwo arabskie, afrykańskie, islamskie i rozwijające się. Wskazuje to jednoznacznie, że Egipt jest potęgą regionalną i islamską, która umiejscowiona jest na styku świata afrykańskiego i arabskiego. Pomimo niepewności i destabilizacji w regionie Bliskiego Wschodu i Afryki, Egipt jest ośrodkiem, który ułatwia pogłębianie więzi Pekinu z innymi państwami obu tych regionów, tym samym umacniając swoją pozycję partnera ChRL.

Celem artykułu jest analiza wieloaspektowości współpracy chińsko-egipskiej w XXI wieku na przykładzie relacji politycznych i gospodarczych (uwzględniając współpracę militarną oraz elementy *soft power*), a także przedstawienie głównych wyzwań i perspektyw. W celu lepszego zrozumienia zależności zachodzących w relacjach między Pekinem a Kairem w artykule uwzględniono zarys relacji chińsko-egipskich w XX wieku.

Dla realizacji postawionego w artykule celu sformułowano hipotezę, że współpraca polityczna i gospodarcza Chin i Egiptu w XXI wieku stanowi element szerszej polityki Pekinu wobec Bliskiego Wschodu i Afryki, a w związku z tym, ChRL uznaje strategiczne położenie Egiptu jako swoistej bramy do realizacji swoich interesów w wymienionych regionach. W celu weryfikacji hipotezy postawiono trzy pytania badawcze:

1. Jak w XX wieku kształtowały się chińsko-egipskie stosunki polityczne?
2. Jakie elementy ciągłości i zmiany w stosunkach politycznych Pekinu i Kairu miały miejsce w XXI wieku?
3. Jakie są główne obszary współpracy gospodarczej Chin i Egiptu?

W analizie przyjętego problemu badawczego zostały wykorzystane następujące metody badawcze: metoda decyzyjna, analiza instytucjonalno-prawna, analiza historyczna i opis. W związku z tym, że podejmowany w artykule temat nie został jeszcze przeanalizowany w polskiej literaturze przedmiotu, wśród materiałów badawczych wykorzystanych w artykule można wymienić głównie prace anglojęzyczne.

Zarys relacji chińsko-egipskich w XX wieku

Stosunki Chińskiej Republiki Ludowej z Egiptem mają długą historię, ponieważ oba państwa są potomkami dwóch starożytnych cywilizacji, które współistniały na zasadzie przyjacielskich relacji, a pierwsze interakcje między nimi

datuje się na II w. p.n.e., kiedy to Chiny wysłały swoich przedstawicieli do Egiptu (Sun, Xu, 2023). W historii najnowszej to Egipt był pierwszym państwem arabskim, które ustanowiło stosunki dyplomatyczne z Republiką Chińską już w 1928 roku (Al Said Farrag, 2015). W okresie przed II wojną światową bezpośrednie kontakty obywateli Chin i Egiptu były głównie oparte na obecności chińskich muzułmanów studiujących w Kairze (Haddad-Fonda, 2017).

W okresie powojennym pierwszym egipskim politykiem, który odwiedził Chiny w 1955 roku, był Ahmad Hasan al-Baquri (Haddad-Fonda, 2017). Natomiast sam Egipt rządzony przez Gamala Abdela Namera był pierwszym arabskim, bliskowschodnim i afrykańskim państwem, które nawiązało stosunki dyplomatyczne z Chińską Republiką Ludową w 1956 roku. Spotkało się to z odzewem ze strony Pekinu, gdyż ChRL jeszcze w tym samym roku udzieliła Kairowi pomocy finansowej w związku z kryzysem sueskim i wspólną antyegipską operacją Izraela, Wielkiej Brytanii i Francji (Maher, Farid, 2023). Zapoczątkowało to tzw. anty-imperialistyczne partnerstwo rewolucyjne Chin i Egiptu, które opowiadało się za procesem dekolonizacji i samostanowienia na obszarze określanym obecnie jako Globalne Południe. Pekin i Kair zaczęły postrzegać się jako partnerów w walce z imperializmem, kolonializmem i hegemonizmem, a bliskość między nimi objawiła się po rewolucji kulturalnej w Chinach, kiedy to ChRL wycofała ambasadorów ze wszystkich arabskich stolic za wyjątkiem Kairu (Sun, Xu, 2023).

Dojście do władzy w Egipcie przez Muhammada Anwara as-Sadata oznaczało stopniowe przechodzenie Kairu w strefę wpływów Stanów Zjednoczonych. Najlepszym przykładem rozwijającej się współpracy egipsko-amerykańskiej stało się egipsko-izraelskie porozumienie z Camp David z 17 września 1978 roku, które zostało zawarte pod auspicjami Jimmy'ego Cartera, a w konsekwencji zawarcie układu pokojowego Egiptu i Izraela 26 marca 1979 roku (Łyżwiński, 2021). Osłabienie relacji chińsko-egipskich nie trwało jednak długo, gdyż po przejściu władzy w Egipcie przez Hosniego Mubaraka w 1981 roku uległy one poprawie. Mubarak był pierwszym egipskim przywódcą, który odbył oficjalną wizytę w Pekinie w 1983 roku. Nie była to jego pierwsza wizyta, gdyż po raz pierwszy odwiedził on Chiny już w 1976 roku jako wiceprezydent Egiptu i określił wówczas Chińczyków mianem przyjaciół Egipcjan (Bazanowa, Kudelin, Semenova, 2018). Hosni Mubarak również jako pierwszy światowy przywódca zaprosił przedstawiciela Chin do Egiptu w trakcie trwającej, międzynarodowej izolacji ChRL po wydarzeniach na placu Tiananmen (Sun, Xu, 2023).

Najwyższy poziom współpracy chińsko-egipskiej w XX wieku został osiągnięty w 1999 roku, kiedy to państwa ogłosiły deklarację o ustanowieniu strategicznej współpracy, która miała przyczynić się do wzmocnienia solidarności i współpracy między państwami rozwijającymi się oraz zmniejszania przepaści

między nimi a państwami rozwiniętymi, reformy Rady Bezpieczeństwa ONZ w celu osiągnięcia równowagi regionalnej, która miałaby sprzyjać uczciwej reprezentacji państw rozwijających się (Al Said Farrag, 2015).

Pod koniec lat 90. XX wieku Chiny zaczęły stosować *soft power* w polityce zagranicznej. Egipt stał się wówczas kluczowym partnerem Pekinu w tym zakresie. W 1996 roku zorganizowane zostało pierwsze wspólne chińsko-egipskie sympozjum naukowe w Pekinie, dzięki któremu powołano wspólną grupę roboczą ministerstw edukacji Chin i Egiptu. W listopadzie 1997 roku w Kairze przedstawiciele Egiptu i Chin podpisali umowę o wzajemnym uznawaniu dyplomów chińskich i egipskich uniwersytetów. Warte podkreślenia jest to, że jedno z największych centrów studiów chińskich na Bliskim Wschodzie zostało otwarte w egipskim Uniwersytecie Ain Shams w Kairze, z kolei na Wydziale Języków Obcych tego uniwersytetu znajduje się najstarsza katedra języka chińskiego, która została otwarta w 1958 roku. W związku z tym, Egipt jest bliskowschodnim centrum kształcenia specjalistów z zakresu sinologii (Bazanowa, Kudelin, Semenova, 2018).

Przez blisko 60 lat Egipt i Chiny utrzymywały równe i przyjazne stosunki oparte na promowaniu sześciu głównych obszarów współpracy: politycznego zaufania i wzajemnego wsparcia, praktycznej współpracy we wszystkich obszarach, promowania wymiany i współpracy, wzmacniania współpracy z zakresie bezpieczeństwa i egzekwowania prawa oraz poprawy wymiany kulturalnej, edukacyjnej i turystyki (Chaziza, 2021).

Chińsko-egipska współpraca polityczna w XXI wieku

Chociaż głównym elementem stosunków chińsko-egipskich w XXI wieku jest współpraca gospodarcza, to sfera polityczna stanowi bardzo ważny element spajający relacje na linii Pekin – Kair. Chiny w dobrych relacjach z Egiptem upatrują czegoś więcej niż tylko możliwości rozwoju współpracy dwustronnej, a mianowicie zwiększenia wpływu na państwa będące członkami Ligi Państw Arabskich, która posiada siedzibę w Egipcie, szczególnie na państwa arabskie Zatoki Perskiej (głównie Arabię Saudyjską). Egipt był inicjatorem utworzenia Forum Współpracy Chińsko-Afrykańskiej oraz Forum Współpracy Chińsko-Arabskiej (Kandil, 2024). Należy jednak podkreślić, że pierwsza dekada XXI wieku to okres licznych wahań w relacjach Chin i Egiptu. Kair, w związku z dynamiczną sytuacją na Bliskim Wschodzie, oparł swoją politykę zagraniczną na współpracy z Waszyngtonem i państwami arabskimi, a Chiny utraciły swoją pozycję w polityce Egiptu, co wynikało z tego, że Kair nie posiadał wówczas wizji co do stosunków z Pekinem (Musawa, Chen, 2021). Co prawda, chińska agencja informacyjna *Xinhua* w październiku 2006 roku cytowała oświadczenie

Hosniego Mubaraka, który stwierdził, że „Egipt nie uważa Chin tylko za kraj przyjazny, widzi je jako brata” (Bazanowa, Kudelin, Semenova, 2018), ale nie miało to pokrycia w realnych stosunkach między państwami.

Arabska Wiosna zmieniła sytuację polityczną w państwach Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej, w tym w Egipcie. Chiny rozpoczęły proces dostosowania się do sytuacji w państwach, w których Arabska Wiosna przyczyniła się do zmian politycznych. Głównym elementem tego dostosowania była zasada „czekać i patrzeć”. Wynikało to z obaw Pekinu przed wybuchem podobnych wydarzeń na swoim terytorium. Chińskie władze obawiały się, że sukces Arabskiej Wiosny przyczyni się do zastąpienia autorytarnych reżimów i negatywnie wpłynie na chińskie zaangażowanie na Bliskim Wschodzie. Początkowa reakcja Pekinu wskazywała na niezadowolenie z przebiegu rewolucji w Egipcie. Wyrażono otwarty sprzeciw wobec nacisków ze strony USA na prezydenta Mubaraka, by ustąpił ze stanowiska. Jednak po zmianie politycznej, która miała miejsce w Egipcie, Chiny stosunkowo szybko zdecydowały się na nawiązanie stosunków z różnymi podmiotami egipskiej sceny politycznej – od skrajnej prawicy po skrajną lewicę (Kandil, 2012). Po obaleniu Mubaraka prezydentem Egiptu został Mohammed Morsi, który jako kierunek swojej pierwszej zagranicznej podróży, która nie obejmowała państw Bliskiego Wschodu, wybrał Pekin, a nie Waszyngton. Miał to być jednoznaczny sygnał, że Egipt chce zmniejszyć swoją zależność od Stanów Zjednoczonych. Wizyta w Chinach stała się podstawą dla wzmocnienia partnerstwa chińsko-egipskiego i wyzwaniem dla wpływów USA na Bliskim Wschodzie (Chaziza, 2021). Kolejnym prezydentem Egiptu został Abdel Fattah al Sisi, który rozpoczął politykę ograniczania zależności od państw zachodnich i dążył do zmniejszenia roli islamu w sferze polityki, który według niego miałby stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa narodowego. Sisi stał się zwolennikiem stworzenia państwa świeckiego, które byłoby podobne do ChRL (Sun, Xu, 2023). Prochińskie nastawienie Sisiego skutkowało podpisaniem od 2014 do 2025 roku co najmniej 25 umów dwustronnych, w tym Wszechstronnego Partnerstwa Strategicznego Chin i Egiptu (El Dahshan, 2021).

Ze współpracą polityczną powiązana jest także współpraca wojskowa. Należy podkreślić, że Chiny nie dążą do zastąpienia amerykańskiej obecności militarnej w regionie Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej. Chiny i Egipt prowadzą wspólne ćwiczenia wojskowe, współpracują w zakresie rozbudowy sił zbrojnych i przemysłu obronnego, ale wciąż nie jest to poziom współpracy Egiptu i Stanów Zjednoczonych. W grudniu 2018 roku Siły Powietrzne Egiptu podpisały umowę na zakup bezzałogowych statków powietrznych *Wing Loong II* do celów rozpoznawczych i atakowania, których producentem jest Narodowa Korporacja Importu i Eksportu Technologii Lotniczych Chin. Nieoficjalnie mówi się, że Egipt

był w posiadaniu dronów znacznie wcześniej niż mówi o tym podpisana umowa, ponieważ Ministerstwo Obrony Egiptu kilka miesięcy wcześniej udostępniło film reklamowy, przedstawiający testy *Wing Loong II* zaopatrzonych w pociski niszczące cel naziemny. Film ten został wyemitowany z okazji 45. Święta Sił Powietrznych. Wskazuje się, że umowa z grudnia 2018 roku miała obejmować nie tyle zakup, co zwiększenie już posiadanej przez Egipt liczby chińskich dronów (Chaziza, 2020). Na przełomie kwietnia i maja 2025 roku Chiny i Egipt przeprowadziły pierwsze w historii wspólne ćwiczenia wojsk powietrznych *Eagles of Civilization 2025*. Ćwiczenia oprócz znaczenia operacyjnego miały charakter symboliczny, głównie ze względu na czas i miejsce. Manewry oprócz tego, że miały miejsce w państwie kontrolującym Kanał Sueski, odbyły się w trakcie napięć w relacjach egipsko-amerykańskich. Był to sygnał rosnących wpływów Pekinu w regionie, który dotychczas był zdominowany przez Waszyngton (Egypt and China conclude historic Eagles of Civilization 2025 joint air exercise, 2025)¹.

W XXI wieku Chiny realizując swoją politykę zagraniczną wobec Egiptu wciąż wykorzystują elementy *soft power*. Pekin głównie dzięki wsparciu mediów prowadzi działania propagandowe, które egipskie środki masowego przekazu powielają, szczególnie w kontekście naruszania praw człowieka przez Stany Zjednoczone. Egipskie media informują na temat niezgodnych z prawem działań USA w więzieniu Guantanamo czy wcześniej w więzieniu Abu Ghurajb w Iraku przy jednoczesnym pomijaniu informacji na temat sytuacji muzułmańskiej społeczności Ujgurów w Regionie Autonomicznym Sinciang-Ujgur w Chinach oraz łamaniu praw człowieka przez rząd w Pekinie (Maher, Farid, 2023)². Chiny wielokrotnie powielają teorię spiskową na temat roli Stanów Zjednoczonych i Izraela w projekcie Wielkiej Tamy Odrodzenia Etiopii, który stwarza zagrożenie dla bezpieczeństwa wodnego Egiptu (Maher, Farid, 2023). Zarówno władze, jak i media w Egipcie potwierdzają, że Kair popiera politykę Chin i wspiera Pekin w obronie jedności narodowej (China, Egypt to mutually support issues concerning core interests and major concerns: Chinese FM, 2024). Pod koniec grudnia 2019 roku egipska gazeta *Al-Masry Al-Youm* opublikowała artykuł o działaniach ChRL w Regionie Autonomicznym Sinciang-Ujgur, a załączony do testu hashtag #ZhongguoshasiMusilin (pl. #Chinyzabijająmuzułmanów – tłumaczenie własne) stał się bardzo popularny na portalu *Twitter* (obecnie *x.com*) w Egipcie.

¹ Dodatkowo, efektywnym elementem ćwiczeń był przelot chińskich pilotów nad egipskimi piramidami.

² Egipskie służby bezpieczeństwa aresztowały ujgurskich studentów i pomimo międzynarodowych apelów o niewydawanie ich władzom chińskim, Egipt przekazał grupę studentów Pekinowi.

Wywołało to natychmiastową reakcję chińskiej placówki dyplomatycznej i pro-rządowych mediów w Egipcie. Zhao Liyinga, konsul ChRL w Aleksandrii zwołał konferencję prasową, na której stwierdził, że „To, co krążyło o torturach muzułmanów w Xinjiang, jest zmyślane” i podkreślił, że wszystkie oskarżenia wobec rządu chińskiego, które pojawiają się w egipskich mediach społecznościowych mają tylko na celu „zniekształcanie chińskiej polityki w Sinciang i dezorganizację gospodarki” (Cochrane-Dyet, 2023). Pokreślił, że wszelkie tego rodzaju działania to kampania propagandowa, która ma na celu sabotowanie przyjaźni chińsko-egipskiej, a w konsekwencji relacji Chin ze światem arabskim i szerzej islamskim (Cochrane-Dyet, 2023).

Innym przykładem wykorzystania *soft power* przez Chiny w polityce wobec Egiptu jest współpraca edukacyjna i otwarcie Instytutu Konfucjusza na Uniwersytecie Kairskim, którego głównym celem jest nauka języka i kultury chińskiej egipskich naukowców i studentów. Na dowód faworyzowania Egiptu w stosunku do innych państw Bliskiego Wschodu przez Pekin należy wskazać, że dyrektor kairskiego Instytutu Konfucjusza został uznany za najlepszego dyrektora tej instytucji (Maher, Farid, 2023)³.

W kontekście współpracy politycznej Chin i Egiptu ważne jest samo stanowisko Egipcjan wobec relacji z Pekinem, szczególnie mając na uwadze dynamiczną sytuację na Bliskim Wschodzie i politykę Stanów Zjednoczonych. W 2021 roku przeprowadzono badanie sondażowe wśród obywateli Egiptu, którzy zapytani o współpracę z globalnymi mocarstwami w 57% określili stosunki z Chinami jako ważne dla Egiptu. Dla porównania, relacje ze Stanami Zjednoczonymi jako ważne określiło 55% respondentów. Z kolei 58% ankietowanych nie zgodziło się ze stwierdzeniem, że Egipt nie może liczyć na Stany Zjednoczone i powinien zwrócić się w kierunku Rosji lub Chin. Tylko 50% Egipcjan stwierdziło, że chińskie inwestycje w państwach arabskich, w tym w Egipcie, przyniosą pozytywne rezultaty dla Bliskiego Wschodu (Pollock, 2021). W następnym roku przeprowadzono kolejne badanie opinii publicznej wśród mieszkańców Egiptu na temat sytuacji w państwie oraz polityki zagranicznej. 64% ankietowanych wskazało, że Chiny są najważniejszym pozaregionalnym partnerem Egiptu, co niejako potwierdzało wyniki podobnego sondażu z 2015 roku przeprowadzonego przez *Egyptian Center for Public Opinion Research*, w którym wskazano na Chiny jako największego przyjaciela Egiptu spoza grupy państw muzułmańskich. Z kolei Stany Zjednoczone i Izrael zostały określone jako najwięksi wrogowie Egiptu

³ Wybór dyrektora w kairskiej placówce wywołał konsternację, ponieważ Instytut Konfucjusza posiada ponad 500 placówek na świecie i jest zarządzany przez 3600 zagranicznych dyrektorów.

(Survey reveals Egyptians view Israel as most hostile state, 2015). W badaniu z 2022 roku pozycja USA była już zdecydowanie lepsza, ponieważ 58% ankietowanych uważało USA za ważnego partnera Egiptu. 47% badanych zgodziło się ze stwierdzeniem: „Nie możemy liczyć na USA w dzisiejszych czasach, więc powinniśmy bardziej patrzeć na Rosję lub Chiny jako na partnerów”. Spadek zaufania wobec Stanów Zjednoczonych stanowi sumę polityki Waszyngtonu wobec Bliskiego Wschodu i polityki zagranicznej jako całości w ciągu ostatniej dekady. Egipcjanie wskazali, że wśród błędów amerykańskiej administracji, niezależnie kto aktualnie sprawuje władzę w Białym Domu, widoczny jest brak zdecydowanej postawy wobec napięć w regionie Bliskiego Wschodu, brak inwestycji i projektów infrastrukturalnych, problem ze zrozumieniem kwestii religijnych i kulturowych oraz ograniczone wsparcie w zakresie dostarczania egipskiej armii zaawansowanego technologicznie uzbrojenia (Abdelaziz, 2022)⁴.

Na współpracę polityczną Pekinu i Kairu będzie w najbliższym czasie rzutować polityka Donalda Trumpa w regionie Bliskiego Wschodu. Egipt nie popiera inicjatywy USA, czyli potencjalnego przesiedlenia Palestyńczyków ze Strefy Gazy do państw ościennych, ale jednocześnie unika bezpośredniej krytyki tego pomysłu. Jasno to ukazuje, że Egipt stara się grać na czas, a Chiny w tym czasie starają się wykorzystać nadarżającą się sytuację, by umocnić swoje wpływy w Kairze. Chiny wielokrotnie podkreślały, że nie dążą do ingerencji w sprawy wewnętrzne innych państw, szanują obowiązujące systemy polityczne i prawa narodów do samostanowienia. Władze w Pekinie łatwo dostosowują się do oczekiwań i preferencji sprawujących władzę w poszczególnych państwach, przez co dla wielu z nich są bardziej atrakcyjnym partnerem niż Stany Zjednoczone (Bazanov, Kudelin, Semenova, 2018). Egipcjowi ciężko będzie znaleźć alternatywny dla amerykańskiego parasol bezpieczeństwa i pomoc wojskową i nie zapowiada się na to, by taka sytuacja miała miejsce, ale mimo wszystko Kair stara się budować swoje zaplecze militarne gdzie indziej, na przykład w Chinach. Dla Pekinu jest to sytuacja bardzo korzystna, która zapewnia lepszy dostęp do bramy łączącej Europę, Azję i Afrykę, czyli Egiptu (Karam, 2025).

Należy zatem stwierdzić, że Chiny są atrakcyjnym partnerem politycznym z perspektywy Kairu z kilku powodów. Po pierwsze, pragmatyczna polityka Pekinu umożliwiła Egipcjowi rozwijać współpracę z Chinami bez jednoczesnej rezygnacji z suwerennej polityki międzynarodowej. Wynika to z faktu, że oba państwa popierają zasadę nieinterwencji, poszanowanie suwerenności i niestosowanie siły w stosunkach międzynarodowych. Po drugie, Chiny i Egipt od lat są

⁴ Wielu Egipcjan źle oceniło także stosunki z Rosją i obarczyło ją za wybuch wojny w Ukrainie oraz narastający kryzys żywnościowy.

zaangażowane w walkę z ekstremizmami, które zgodnie uważają za zagrożenie dla swojego bezpieczeństwa. Po trzecie, relacje chińsko-egipskie są postrzegane jako element mający wzmocnić integrację tzw. Globalnego Południa. Chiny są świadome, że nie są w stanie zastąpić Stanów Zjednoczonych (i również same tego nie chcą) jako mocarstwa dominującego w regionie Bliskiego Wschodu. Niemniej Egipt upatruje w Chinach partnera, który będzie w stanie pomóc rozwiązać regionalne problemy i zagrożenia dla bezpieczeństwa, z którymi nie były sobie w stanie poradzić Stany Zjednoczone (Kandil, 2024).

Chińsko-egipska współpraca gospodarcza w XXI wieku

Analizując współpracę gospodarczą Pekinu i Kairu należy wskazać na mocne strony Egiptu w kontekście chińskiej ekspansji gospodarczej. Po pierwsze, Egipt jest dużym i ważnym rynkiem zbytu dla chińskich towarów, co wynika z tego, że populacja Egiptu wynosi ponad 118 milionów. Egipt jest bramą dla chińskich produktów w innych państwach regionu, a tym samym umożliwia dostęp do ponad miliarda konsumentów. Po drugie, Egipt ma duże znaczenie w kontekście Inicjatywy Pasu i Szlaku, która jest jedną z największych chińskich inicjatyw mających pobudzić handel między Chinami a państwami dawnego Jedwabnego Szlaku. Wynika to z faktu, że Kanał Sueski jest ważnym punktem na morskiej mapie Inicjatywy. Blisko 60% chińskiego eksportu odbywa się przez Kanał Sueski, a między 20 a 25% ogółu statków przepływających tą drogą jest zarejestrowanych pod chińską banderą. Determinuje to chińskie inwestycje w modernizację Kanału, w tym rozbudowę terminalu kontenerowego w Port Said i Al-Adabiyyi. Kair i Pekin ustanowiły Sueską Strefę Współpracy Gospodarczej i Handlowej, która ma przyciągnąć chińskich inwestorów (Zaremba, 2020). Po trzecie, ChRL jest ważnym i dużym inwestorem w Egipcie, dzięki czemu wzrasta pozycja Pekinu na Bliskim Wschodzie i w Afryce. Po czwarte, Egipt i Chiny co do zasady zgadzają się w kwestiach politycznych: popierają sprawę palestyńską i nieingerencję w sprawy wewnętrzne państw arabskich, które według nich cierpią z powodu kryzysów i konfliktów (Egyptian-Chinese Partnership in Light of “Arab-Chinese” Relations’s future, 2023). Egipt aktywnie zabiega o chińskie inwestycje bezpośrednie i finansowanie ważnych projektów, co wynika z tego, że Kair nie spełnia często wymagających warunków, które wiążą się z zachodnią pomocą.

Kryzys wywołany Arabską Wiosną spowodował, że Chiny przestały upatrywać w Egipcie stabilnego partnera gospodarczego. Pekin zmienił wówczas swoje priorytety w polityce wobec Bliskiego Wschodu i zwiększył finansowanie projektów gospodarczych w państwach Zatoki Perskiej kosztem Egiptu. W re-

zultacie gospodarka Egiptu poniosła straty i dopóki sytuacja w tym państwie nie uległa stabilizacji, chińskie firmy nie zabiegały o powrót na egipski rynek (Chaziza, 2021).

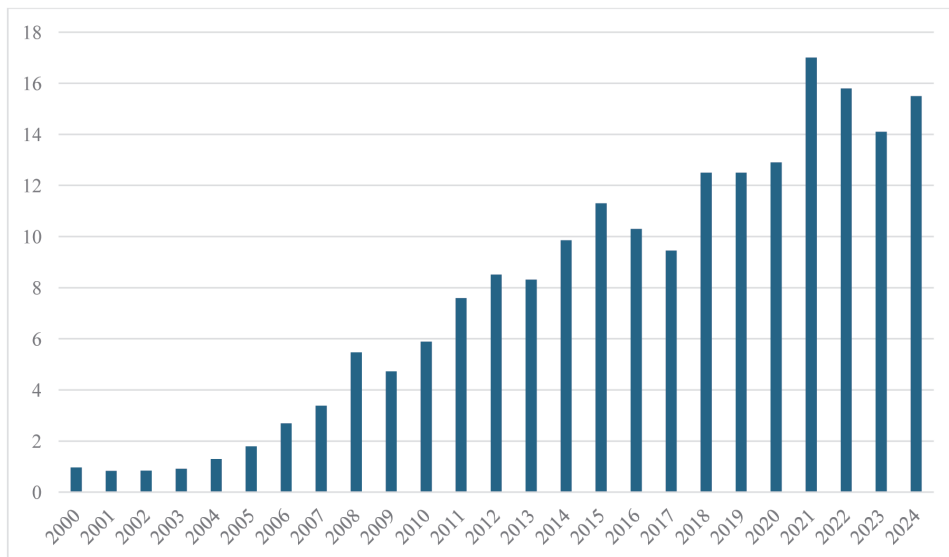
2016 rok miał kluczowe znaczenie w relacjach chińsko-egipskich, ponieważ przypadała wówczas 60. rocznica nawiązania stosunków dyplomatycznych między Pekinem a Kairem. Xi Jinping złożył wówczas oficjalną wizytę państwową w Egipcie, która była pierwszą wizytą przedstawiciela Chin na wysokim szczeblu w tym państwie od 12 lat. Jinping oświadczył, że „Chiny są gotowe zacieśnić współpracę z Egiptem w zakresie budowy infrastruktury i kontynuować współpracę w zakresie potencjału przemysłowego” (Chaziza, 2021). Zwrócił również uwagę na to, że Pekin i Kair powinny rozpocząć współpracę zmierzającą do uczynienia z Egiptu węzła komunikacyjnego Inicjatywy Pasa i Szlaku oraz zachęcił chińskich inwestorów do współpracy w budowaniu Nowej Stolicy Administracyjnej Egiptu. Podczas tej ważnej wizyty podpisano ponad 20 umów o współpracy o wartości ponad 15 mld dolarów, które obejmowały następujące sektory: elektryczność, finanse, infrastrukturę, technologie kosmiczne. Pekin udzielił również pożyczki w wysokości 1,7 mld dolarów dla instytucji finansowych w Egipcie (Chaziza, 2021).

Chiny, jak i Egipt realizują swoje plany rozwojowe znane odpowiednio jako Inicjatywa Pasa i Szlaku oraz *Egypt Vision 2030*, które wzajemnie się uzupełniają, wzmacniają i wspierają. Egipt ze względu na swoje usytuowanie geopolityczne i potencjał gospodarczy znajduje się w wyjątkowej pozycji, by uzyskać bardzo ważną pozycję w chińskiej inicjatywie gospodarczej (China-Egypt Bilateral Trade and Investment Opportunities, 2025). Egipt postrzega Inicjatywę Pasa i Szlaku jako drogę do pozyskania nie tylko bardzo potrzebnego kapitału, rozwoju gospodarki i infrastruktury, ale i jako elementu zmieniającego jego pozycję polityczną na Bliskim Wschodzie, zwłaszcza w kontekście trwającej wojny rosyjsko-ukraińskiej i jej negatywnych skutków, głównie w zakresie bezpieczeństwa energetycznego i żywnościowego. Chińska Republika Ludowa z perspektywy Kairu jest bardzo atrakcyjnym partnerem, który nie narzuca warunków politycznych swoim partnerom. Stanowi to inne podejście niż stanowisko państw zachodnich, głównie Stanów Zjednoczonych, których wsparcie zależne jest od tzw. „warunkowości politycznej”, czyli bardzo często udzielenie pomocy finansowej zależy od dostosowania się do zachodnich wartości, takich jak poszanowanie zasad demokratycznego państwa prawa czy praw człowieka (Kandil, 2024). Z kolei *Egypt Vision 2030* stanowi bardzo ważny punkt w drodze do rozwoju Egiptu, ponieważ program obejmuje ważne i pilne z perspektywy Kairu problemy, z którymi państwo zmagą się od lat, czyli ubóstwo, korupcja, brak infrastruktury w miastach i terenach wiejskich oraz degradacja środowiska

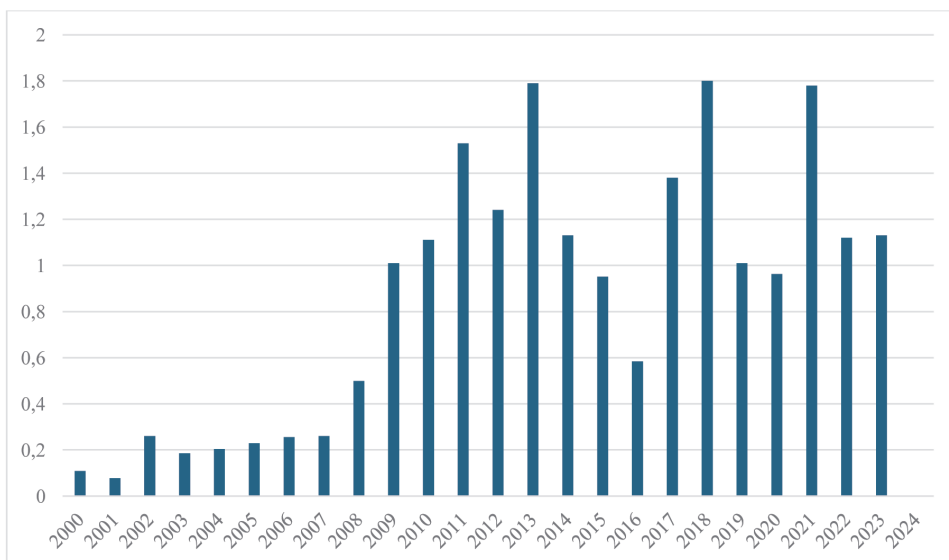
naturalnego. Głównym celem Egiptu jest umiejscowienie się wśród 30 najlepiej rozwiniętych pod względem wielkości gospodarczej państw świata do 2030 roku (Chaziza, 2020).

Warto zwrócić uwagę na kluczowe obszary współpracy chińsko-egipskiej. Po pierwsze, infrastruktura i transport. Chiny już teraz odgrywają bardzo ważną rolę w realizacji projektów infrastrukturalnych w Egipcie, z których najważniejszym jest Nowa Stolica Administracyjna i udział chińskiego konsorcjum *China State Construction Engineering Corporation* w budowie najwyższego biurowca w Afryce – *Central Business District*. Chińska Republika Ludowa wspiera inwestycje transportowe, w tym rozbudowę systemów kolei i metra, a także modernizację portu Ain Sokhna, który ma stać się kluczowym punktem przeładunkowym w ramach Inicjatywy Pasa i Szlaku. Po drugie, energia odnawialna. Egipt coraz śmielej inwestuje w programy mające wzmocnić dywersyfikację źródeł energii, a jednym z głównych projektów jest park słoneczny *Benban Solar Park*, w którego budowę zaangażowane są Chiny. Po trzecie, tworzenie specjalnych stref ekonomicznych. Ponad 150 chińskich producentów z branży tekstylnej, budowlanej, samochodowej i energetycznej jest zaangażowanych w strefę ekonomiczną *Tianjin TEDA Suez*. Po czwarte, gospodarka cyfrowa i inteligentne technologie. Swoje zaangażowanie w sektorze telekomunikacyjnym poszerzyły takie chińskie potęgi technologiczne, jak *ZTE* i *Huawei*, które wspierają Egipt zarówno we wdrażaniu infrastruktury 5G, jak i współpracują nad rozwiązaniami zarządzania, które będą oparte na sztucznej inteligencji. Po piąte, technologia kosmiczna. Egipt od lat wyraża swoje zainteresowanie rozwojem programu kosmicznego, a Chiny aktywnie wspierają w tym Kair, czego wyrazem jest zawarcie partnerstwa między Narodową Administracją Kosmiczną Chin a Narodowym Biurem Teledetekcji Kosmicznej Egiptu (China-Egypt Bilateral Trade and Investment Opportunities, 2025).

Innym, bardzo ważnym czynnikiem, który będzie wzmacniać współpracę gospodarczą Chin i Egiptu, jest ich członkostwo w BRICS. Egipt stał się państwem członkowskim BRICS dopiero w 2024 roku, ale jego integracja z ugrupowaniem trwała już od dawna. Ważnym krokiem w kierunku członkostwa Egiptu był szczyt BRICS odbywający się w chińskim Xiamen we wrześniu 2017 roku, kiedy to zapoczątkowano model „5+9”, który obejmował państwa członkowskie BRICS i dziewięć krajowych rynków wschodzących i rozwijających się. Na szczyt został zaproszony Abd el-Fatah al-Sisi, co umożliwiło Kairowi przedstawienie swoich celów i założeń polityki gospodarczej i poszerzenie współpracy z innymi państwami Globalnego Południa, głównie z ChRL (Chen, 2018). Przystąpienie do BRICS jest dużym sukcesem politycznym i dyplomatycznym Egiptu, który nie tylko otwiera się na nowe możliwości gospodarcze, ale i uzyskuje szansę na jeszcze szerszą współpracę z Pekinem.

Wykres 1. Eksport z Chin do Egiptu w latach 2000–2024 w miliardach dolarów
Opracowanie własne na podstawie: Egypt Imports from China (2025); Egypt (2025).

Wykres 2. Eksport z Egiptu do Chin w latach 2000–2024 w miliardach dolarów
Opracowanie własne na podstawie: China Imports from Egypt (2025); China/Egypt (2025).

Poza wymienionymi obszarami współpracy gospodarczej Chin i Egiptu podstawą ich relacji pozostaje wzajemna wymiana towarów. Oba państwa stanowią bardzo chłonny rynek dla zagranicznych towarów. Wciąż istnieją pewne wątpliwości, głównie po stronie Egiptu, co do nierówności handlowej (korzystnej dla Chin), w tym nadwyżki towarów pochodzących z Chin. Zauważalna jest tendencja do corocznego wzrostu chińskiego eksportu do Egiptu, z kolei eksport egipskich produktów do Chin ulega ciągłym wahaniom. Zróżnicowaniu podlegają także produkty, które państwa eksportują do siebie. W chińskim eksporcie do Egiptu przeważa sprzęt elektroniczny, maszyny, tworzywa sztuczne i samochody. Pokazuje to, że Egipt stale wykazuje rosnące zapotrzebowanie na sprzęt przemysłowy. Z kolei głównymi towarami eksportowanymi z Egiptu do Chin są: paliwa mineralne, oleje, sól, siarka, tynk, wapno, cement, cytrusy, roślinne włókna tekstylne, przędza papiernicza czy pasza dla zwierząt. Zauważalna jest zatem nierównowaga handlowa między Chinami a Egiptem. Niemniej wraz z pogłębianiem współpracy gospodarczej pojawiają się możliwości dywersyfikacji eksportu między Chinami i Egiptem oraz zacieśnienia współpracy przemysłowej i dostosowanie chińskich inwestycji do lokalnych (egipskich) sektorów produkcyjnych (Interesse, 2025).

Pomimo występujących problemów i dysproporcji współpraca gospodarcza Pekinu i Kairu w najbliższej przyszłości będzie się z pewnością pogłębiać, szczególnie mając na uwadze ambicje obu państw. Warunkiem tej współpracy pozostają jednak dalsze działania państw na rzecz poprawy ram regulacyjnych i zarządzania relacji gospodarczych, głównie ze względu na długoterminową współpracę.

Zakończenie

Stale rozwijająca się współpraca Chin i Egiptu posiada solidne podstawy i szerokie perspektywy. Cywilizacje chińska i arabsko-islamska po raz pierwszy rozpoczęły współpracę przy wsparciu Jedwabnego Szlaku, którego odbudowa jest współcześnie priorytetem gospodarczym Chińskiej Republiki Ludowej. Wskazuje to, że współpraca między spadkobiercami dwóch szanowanych cywilizacji pozostaje od wieków nieprzerwana. Egipt od zawsze stanowił dla Chin strategicznego partnera, a relacje z nim opierano na długoterminowych projektach politycznych i gospodarczych. Od momentu ustanowienia stosunków dyplomatycznych Pekin i Kair wielokrotnie okazywały sobie zrozumienie, zaufanie, wsparcie i szacunek, niezależnie od zmieniających się okoliczności. Oba państwa w ciągu ostatnich kilkunastu lat przeszły wielką transformację polityczną, gospodarczą i społeczną, co dodatkowo stanowi element je spajający.

Zależności, które utworzyły się w XXI wieku między ChRL a Egiptem, czyli główną regionalną potęgą polityczną i militarną i wpływowym podmiotem, który sprawnie porusza się w systemie stosunków międzynarodowych na Bliskim Wschodzie i szeroko pojętym świecie arabsko-muzułmańskim, daje Pekinowi możliwość umocnienia swojej pozycji strategicznej wśród państw arabskich kosztem Stanów Zjednoczonych. Chiny skupiają się na poszerzaniu współpracy politycznej i gospodarczej, dzięki czemu zdają się być z perspektywy Kairu zdecydowanie bardziej wiarygodnym i stabilnym partnerem niż Stany Zjednoczone pod rządami Donalda Trumpa. Chiny postrzegają Egipt jako jednego z kluczowych partnerów w przeciwdziałaniu terroryzmu, co wynika z walki egipskiego rządu z radykalnymi ugrupowaniami dżihadystycznymi na Półwyspie Synaj. Pekin stara się utrzymywać zagrożenia terrorystyczne tak daleko, jak to jest możliwe, a Kair posiada możliwości i doświadczenie w przeciwdziałaniu terroryzmowi i ekstremizmowi (Chaziza, 2021).

Dynamiczna sytuacja międzynarodowa, zagrożenia dla bezpieczeństwa, niestabilność gospodarcza i finansowa stanowią wyzwania, którym przeciwstawia się zarówno Pekin, jak i Kair. Chiny i Egipt oprócz zacieśniania stosunków politycznych poszerzają współpracę gospodarczą, której filarami stały się inwestycje w rozbudowę infrastruktury egipskiej oraz ułatwianie i pogłębianie wymiany handlowej między nimi. Chiny i Egipt wciąż poszukują nowych kierunków kooperacji przy jednoczesnym poszerzaniu współpracy wojskowej i kulturalno-oświatowej. Mając na uwadze przeszłość relacji chińsko-egipskich, Pekin i Kair stoją przed ogromną szansą, która wiąże się z możliwością pogłębienia korzystnej dla obu z nich współpracy i wspólnego rozwoju na wielu płaszczyznach. Można zatem uznać, że stosunki Chińskiej Republiki Ludowej i Egiptu stanowią wzór dla dalszej współpracy chińsko-arabskiej, chińsko-afrykańskiej, a nawet szerzej – w ramach Globalnego Południa. W 2026 roku obchodzona będzie 70. rocznica nawiązania stosunków dyplomatycznych między Chinami a Egiptem. 10 lipca 2025 roku Abd el-Fattah es-Sisi gościł w Kairze premiera Chin Li Qianga. Spotkanie koncentrowało się na poszerzaniu współpracy politycznej i gospodarczej obu państw oraz przygotowaniach do zbliżającej się rocznicy. Będzie to z pewnością wydarzenie, które zmusi oba państwa do refleksji na temat przeszłości.

Bibliografia

- Abdelaziz, M. (9 września 2022). *In New Poll, Most Egyptians Split on Relations with Foreign Powers, Pessimistic About Domestic Economy*. Fikra Forum. An initiative of the Washington Institute for Near East Policy. <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/new-poll-most-egyptians-split-relations-foreign-powers-pessimistic-about-domestic> (dostęp: 10.07.2025).
- Al Said Farrag, S. (2015). *Egyptian-Chinese relations: Opportunities and Risks for Egypt*. https://www.psa.ac.uk/sites/default/files/conference/papers/2015/Egyptian-Chinese%20relations%20Opportunities%20and%20Risks%20for%20Egypt_1.pdf (dostęp: 01.07.2025).
- Bazanowa, E.A., Kudelin A.A., Semenova E.I. (2018). China-Egypt bilateral relations under Mubarak (1981–2011). *RUND Journal of World History*, 10(1): 70–78.
- Chaziza, M. (2020). *China's Middle East Diplomacy. The Belt and Road Strategic Partnership*. Wyd. Liverpool University Press.
- Chaziza, M. (2021). *Egypt in China's Maritime Silk Road Initiative: Relations Cannot Surmount Realities* (255–283). W: J.-M. F. Blanchard (red.). *China's Maritime Silk Road Initiative, Africa, and the Middle East. Feats, Freezes, and Failures*. Wyd. Palgrave Macmillan.
- Chen, J. (2018). Strategic Synergy between Egypt "Vision 2030" and China's "Belt and Road" Initiative. *Outlines of Global Transformations*, 11(5): 219–235.
- China Imports from Egypt. (lipiec 2025). *Trading Economics*. <https://tradingeconomics.com/china/imports/egypt> (dostęp: 07.07.2025).
- China, Egypt to mutually support issues concerning core interests and major concerns: Chinese FM. (16 stycznia 2024). *China International Development Cooperation Agency*. http://en.cidca.gov.cn/2024-01/16/c_956466.htm (dostęp: 04.07.2025).
- China/Egypt. (2025). *The Observatory of Economic Complexity*. <https://oec.world/en/profile/bilateral-country/chn/partner/egy?selector541id=2023> (dostęp: 29.06.2025).
- China-Egypt Bilateral Trade and Investment Opportunities. (28 lutego 2025). *BRICS+. New economy & legal infrastructure center*. <https://neweconomy.expert/publications/257618/> (dostęp: 09.07.2025).
- Cochrane-Dyett, W. (2023). Arab Media Portrayals of Anti-Uyghur Repression: Chinese Propaganda, Anti-Islamist Anxiety, and Anti-Westernism. *Middle East Journal*, 77(1): 79–96.
- Egypt Imports from China. (lipiec 2025). *Trading Economics*. <https://tradingeconomics.com/egypt/imports/china> (dostęp: 07.07.2025).
- Egypt and China conclude historic Eagles of Civilization 2025 joint air exercise. (21 maja 2025). *defenceWeb*. <https://www.defenceweb.co.za/aerospace/aerospace-aerospace/egypt-and-china-conclude-historic-eagles-of-civilization-2025-joint-air-exercise/> (dostęp: 09.07.2025).
- Egypt. (2025). *The Observatory of Economic Complexity*. <https://oec.world/en/profile/country/egy> (dostęp: 20.06.2025).
- Egyptian-Chinese Partnership in Light of "Arab-Chinese" Relations's future. (11 stycznia 2023). *Draya Egypt*. <https://draya-eg.org/en/2023/01/11/egyptian-chinese-partnership-in-light-of-arab-chinese-relations-s-future/> (dostęp: 08.07.2025).

- El Dahshan, M. (7 lipca 2021). Egyptian exceptionalism in a Chinese-led world. *Chatmam House*. <https://www.chathamhouse.org/2021/02/egyptian-exceptionalism-chinese-led-world> (dostęp: 03.07.2025).
- Interesse, G. (14 luty 2025). China-Egypt Bilateral Trade and Investment Opportunities. *China Briefing. From Dezan Shira and Associates*. <https://www.china-briefing.com/news/china-egypt-bilateral-trade-and-investment-prospects-are-bright> (dostęp: 08.07.2025).
- Haddad-Fonda, K. (1 sierpnia 2017). The Rhetoric of “Civilization” in Chinese–Egyptian Relations. *Middle East Institute*. <https://www.mei.edu/publications/rhetoric-civilization-chinese-egyptian-relations> (dostęp: 02.07.2025).
- Kandil, A. (listopad 2024). *Profound, trusted and a “win-win” formula? How Egypt Views Its Relationship With China*. <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/zypern/21842.pdf> (dostęp: 28.06.2025).
- Karam, J. (27 marca 2025). Egypt flirts with China, sidesteps Trump. *Al-Monitor*. <https://www.al-monitor.com/newsletter/2025-03-27/egypt-flirts-china-sidesteps-trump-0> (dostęp: 09.07.2025).
- Łyżwiński, M. (2021). Umowy normalizujące stosunki między Państwem Izrael a Zjednoczonymi Emiratami Arabskimi i Królestwem Bahrajnu w świetle prawa międzynarodowego – wybrane zagadnienia. *Kartowski Przegląd Prawniczy*, 1: 53–76.
- Maher, M., Farid, M. (27 kwietnia 2023). The Growth of Chinese Influence in Egypt: Signs and Consequences. *Fikra Forum. An initiative of the Washington Institute for Near East Policy*. <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/growth-chinese-influence-egypt-signs-and-consequences> (dostęp: 02.07.2025).
- Musawa, M.S.S., Chen, Y. (2021). China engagement in Egypt. *International Journal of Social Science and Humanities Research*, 9(2): 155–161.
- Pollock, D. (15 grudnia 2021). Egyptians Value United States and China Equally, but Dislike both Iran and Israel. *Fikra Forum. An initiative of the Washington Institute for Near East Policy*. <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/egyptians-value-united-states-and-china-equally-dislike-both-iran-and-israel> (dostęp: 04.07.2025).
- Sun, D., Xu, R. (2023). China and Egypt’s comprehensive strategic partnership in the Xi-sisi era: a ‘role theory’ prism. *Mediterranean Politics*, 28(1): 1–21.
- Survey reveals Egyptians view Israel as most hostile state. (1 października 2015). i24NEWS. <https://www.i24news.tv/en/news/middle-east/87583-151001-survey-reveals-egyptians-view-israel-as-most-hostile-state> (dostęp: 10.07.2025).
- Zaremba, M. (2020). Smok pod piramidami. Egipt wobec chińskiej Inicjatywy Pasa i Szlaku. *Przegląd Orientalistyczny*, 2–3: 245–253.

✱

The multifaceted nature of Sino-Egyptian cooperation in the 21st century – challenges and prospects

Abstract

Relations between the People's Republic of China and Egypt in the 21st century are developing and characterized by a strategic partnership. In recent years, China and Egypt have strengthened political cooperation and continuously coordinated military, cultural, and educational cooperation. The purpose of this article is to analyze the multifaceted nature of Sino-Egyptian cooperation in the 21st century, using political and economic relations as examples, and to outline its main challenges and prospects. To achieve this goal, we hypothesize that political and economic cooperation between China and Egypt in the 21st century is part of Beijing's broader policy towards the Middle East and Africa. Consequently, the People's Republic of China views Egypt's strategic location as a gateway to pursuing Chinese interests in these regions. To test this hypothesis, three research questions are posed: How did Sino-Egyptian political relations develop in the 20th century? What elements of continuity and change in political relations between Beijing and Cairo have occurred in the 21st century? What are the main areas of economic cooperation between China and Egypt?

Key words: China, Egypt, political cooperation, economic cooperation